

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

••• Egyes lappeldányok kizárólag Schönfeld A. könyv- és papirkereskedésében kaphatók. •••

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár:
negyedévre 1 forint 25 kr., félévre 2 forint 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. t. 306. sz., Sonnenfeld Sámuel úr házában,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvántartási közleményeket
a kiadóhivatal
mérsékelt árjegyzék szerint számít fel.

Gimnáziumunk és a gimn. bizottság.

Csömörletes hajszá indult meg egy idő óta, bizonyos klikk részéről, főgimnáziumunk és annak tanári kara ellen.

Nem méltatuk nagyobb figyelemre ezt az ostoba hajszát addig, amíg apróbb kötésekben tették meg nekünk a hecc-kedvelők; de ma már ott vagyunk, hogy alapjában támadják meg a város legbüszkébb, legszebb alkotását: a főgimnáziumot, meghurcolják a tanár-testületet egészében és egyes tagjaiban, ezzel aladássá a tanári tekintélyt, megiazitják a tanulókat közmulthatlanul szükséges fegyelmet, — és e körülmény kötelességünké teszi, hogy a kérdéssel foglalkozva, a hajszá alapokaihoz menjünk vissza, feltárva a közönség előtt mindama titkos rugókat, amelyek a Sima-tábornak a főgimnázium és a tanári kar ellenesévé avatták és kezükbe a bosszúállás nemtelen fegyvereit adták, hogy e legszebb intézetünk megromtására törjenek.

A tanügyi és közművelődés érdekében mélyen elszomorítottok, amik nálunk történnek. Es annyival inkább azok, mert nincs aki gátat vessen a nemtelen üzemek elé: az erre hivatottak gyengéknek érzik magukat a demagógia érzéketlenségével, megfélemlítési ellenében, mely e gyengeséget, szinte mondhatnók, gyámoltalanságot ismerve, ebből meríti erejét.

Főgimnáziumunk tanár-testületét egytől egyig derék, művelt embereket számlál soraiiban; férfiakat, akiknek már képzettségüknel fogva megvan a maguk önálló nézete, ítélőképessége minden dolgokban és akik — épp ezért okvetlenül kell, hogy szálkák legyenek az olyanok szemében, akik — maguk tudás nélkül szűkölködve, — természetes ellenségei minden tudásnak és tekintélynek és akik — a semiből a magas uborkafára kapaszkodván fel tanulatlan voltak dacára is, azt hiszik, hogy az ő hatalmuk előtt mindenki vakon tartozik meghajolni.

Ez az igazság magyarázza meg: miért nézi Sima Ferencz és nézik természetesen vele együtt az ő vak hívei is sanda szemmel a főgimnázium tanári karát.

Fokozta Sima Ferencz ellenességét egészen nyílt ellenségeskedéssé az ismeretes kaszinói hecc.

A kaszinói választmány elnöke a

főgimnázium igazgatója, ezenkívül egy tanár is van a választmányban. Hogy ne gyűlölné Sima Ferencz azt a főgimnáziumi igazgatót és tanárt és bennük az egész tanár-testületet, akik tagjai annak a választmánynak, mely őt a kaszinóból kigolyozta?

Es hogy ne iparkodnék ezért az egész intézetben, annak minden tanárán az ő egyéniségéhez méltó bosszút állani? — A tanári karon, mely önállóan, értelmesen gondolkozó férfiak testülete, amelynek az ő fölült nagysága cseppet sem imponál és amelynek egyes tagjai ezt nyíltan ki is merik — minden kerütköző alkalommal — fejezni.

Ilyen n e m e s (é) alapoka van a tanári kar és a főgimnázium ellen megindult hajszáknak, amelyek szintere hol a városi közgyűlés, hol meg a gimnáziumi bizottság gyűlései, melyeken a Sima Ferenczek úgy gerájkák magukat, mintha szemük egy hunyorításától függne világok sorsa.

De a most folyó hecceknek ezenkívül még egy alacsony motivuma van, amelyet ezúttal — kiméletből — nem akarunk szellőztetni. Ez az alacsony indító ok kezdeményezte a harcot különösen V e s z p r é m i Vilmos dr., tanár ellen, akinek szigorú kötelesség-érzete nem akar a tanítványok közt egyéb különbséget ismerni, csupán jó és rossz tanuló és akinek nem imponál az, hogy hatalmasnak a fia-e a rossz tanuló vagy nem: ha nem tud semmit, megbuktatja kérlelhetetlenül.

Nem fogunk e cikkünk keretében az egyes tanárok ellen törő hajszákkal foglalkozni, mert nem személyek, hanem a főgimnázium érdeke az, amely előttünk a legfőbb és a személyükben megtámadottak, ha érdemesnek tartják, meg fogják magukat tudni védelmezni ez otromba támadások ellen nélkülünk is.

Azonban foglalkozni fogunk, mert foglalkoznunk kell magával a főgimnáziummal, a tanártestület egyetemével és a gimnáziumi bizottsággal, vagy — hogy szabatosan fejezzük ki magunkat — az ezek közt levő viszonytal, amely éppen nem mondható egészségesnek, sőt ha a megkezdett úton fog tovább fejlődni, multhatlanul anarchiára vezet.

Előre merjük ezt mondani azok után, amiket a gimnáziumi bizottság legutóbbi gyűlésének lefolyásáról a »Szentesi Lap« f. évi 78-ik számában olvastunk. Mert egészségtelen

állapotnak tartjuk azt, hogy e bizottság — fenhatósága alá nem tartozó didaktikai, pedagógiai, fegyelmi és személyes ügyekkel foglalkozik, ilyenek fölött hosszasan tárgyal, kárhozható vagy bármi egyéb ítéleteket mond; egészségtelen állapotnak tartjuk, hogy a bizottság elnöke ilyenek tárgyalását megengedi; egészségtelennek tartjuk, hogy a bizottságban bentülő főgimnáziumi igazgató nemcsak, hogy nem tiltakozik a legerélyesebben minden ott történő illetéktelen beavatkozás ellen, de sőt, ha hitelt adhatunk a nevezett újság tudósításainak — bizonyos mértékben még helyeselni látszik azt az illetéktelen beavatkozást, mely ma még talán a tanártestület egy tagja ellen tör — de illetéktelen verszemet kapva — holnap vagy a legközelebbi alkalommal már egy más tanár, vagy éppen az igazgató ellen is fordulhat.

A legnagyobb veszedelem pedig az, hogy az illetéktelen beavatkozás az emberbaráti nemes érzület tisztá és tetszetős köpenybe burkolódik, tetszetős színben tüntetve fel azt, ami alatt csak az elfogulatlanul kutató éles szem látja kilógni az alacsony bosszúvagy ördögi lólabát.

Nincsen kifogásunk és nem is lehet az ellen, ha a gimnáziumi bizottság csakugyan a szívén hordja a főgimnázium felvirágzása és előhaladása ügyét; ezt tenni kötelessége is. Nem lehet kifogásunk az ellen sem, hogy bírálatot gyakoroljon egy-egy tanár e r k ö l c s i magaviselete fölött és ha az által az intézet fegyelmét, taneredményét veszélyeztetve, sőt kockáztatva látja, ez ellen illetékes helyen és kellő formák közt jogorvoslatot keresen.

De határozottan elítéljük, kárhózatónak tartjuk azt, ami a bizottság legutóbbi gyűlésén történt. Kárhózatónak tartjuk azt és elítéljük éppen szenge főgimnáziumunk jövője érdekében, amelyet a személyes bosszú politikájának kiszolgáltatni nem szabad; kárhózatónak az intézet fegyelme szempontjából, amely nem tűri meg azt, hogy könynyelmű, léha ifjak bármilyen nemes emberbaráti érzületből fakadó mentés-gére a bizottságban akár egyes tanár, akár a tanári kar a maga egészében meghurcoltassék.

A tanár-testületnek megvan a maga feletlen hatósága, mely nevelésügyi és tanügyi kérdésekben egyedül hivatott fölötté fegyelmi jogot vagy bírálatot gyakorolni.

De hogy a gimnáziumi bizottság-

nak, egyes bizottsági tag olyatén irányú felszólalásából, hogy a jelen tanévben hány tanuló bukott meg, vagy hány lépett ki évközben, joga legyen belemenni a tanórak tanítási képességének vagy szigorúbirálatába, vagy általában az intézet didaktikai és pedagógiai bírálata: ezt a jogot nem ismerjük el és nem ismerheti el a tanári testület sem. Nem pedig annyival kevésbé, mert az intézet életéből egy év e t k i k a p n i és c s u p á n e b b ő l v o n n i k ö v e t k e z t e t t é s t a n n a k s z e m m i e l é s e r k ö l c s i é l e t é r e , — miként az alábbi adatokból kitünik, a legnagyobb képtelenség.

Mert igaz ugyan, hogy a lefolyt tanévben 263 tanuló közül 72 bukott meg (a testgyakorlatból bukottakat bele nem számítva); azonban ez az eset intézetünk életében éppen nem példátlan, mert az 1889/90-ik tanévben is 194 tanuló közül elbukott 42, tehát csak csekélyivel kisebb százalék, mint a most mintául vett tanévben.

És mi — a magunk részéről — éppen a tanítás és a fegyelme szigorúbb követelmények szerint való érvényesülését látjuk ebben, mint örvendetes jelenséget annak, hogy a tanártestület komolyan fogja fel a magasabb tudományos kiképzést, melyre minden gimnáziumban törekedni kell, hogy idején kiküszöböltesse és más életpályákra tereltesse onnan, a szellemi képességük fogyatékos voltával nem odavaló elemek.

A legnagyobb abszurdumnak tartjuk pedig azt, hogy ezen fölül még a gimnáziumi bizottság — mint most cselekedte — annak a bírálata is bocsátkozék, hogy a gimnáziumi tanárban az ember miként akar magának elégtételt venni éretlen ifjakkal személye ellen irányult bármiféle durva támadásaiért.

Ilyen elv mellett lehetetlen fenn tartani a tanulókat közt a fegyelmet.

És épp ezért kívánjuk és el is várjuk úgy a bizottság elnökétől, mint az intézet igazgatójától, hogy a jövőben minden ilyen illetéktelen beavatkozást csírájában elfojtsanak és erélyesen visszautasítsanak.

Hírek a megyéből. A népbolondítás furcsa híreit vesszük a vármegyéből, Sima Ferenc országgyűlési képviselői kerületéből. Ez a veszedelmes népápostól nem fátad bele a községeket végig-végigronni, hogy mindegyik a nép igaz és egyetlen jó barátjának hazudva magát, felzaklassa a kedélyeket és igazságon a fennálló rend ellen. Így Sándorfalváról írják lapunknak, hogy Sima előbb a községi előjárók ellen bujtotta fel a népet, majd meg a Pallavicini-féle uradalom ellen. Népgyűléseket hirdet és tart, melyeken elhatározzák, hogy deputációba mennek az ögrófhöz — földet kérni tőle. És Sima a Ferenc a deputáció vezetője, aki igen furfangos módon állítja fel az alternatívákat. Mert vagy enged az ögróf a nyomásnak és földet ad a népnek: akkor Sima Ferenc a dicsőséges, az érdem, mert ezt ő vitta ki; vagy pedig elutasítja őt az ögróf deputációtól együtt: akkor meg a jöleklő földesúr lesz újabb népgyűlésen mint a nép

ellen-sége bemutatva, amely ez esetben természetesen szintén csupán Sima Ferencben fogja az egyedüli prófétáját látni. Algyón — mint bennünket e községből értesitene, — szintén Sima a Ferenc a nép üdvözítője. Ott is felbujtotta a népet, hogy kérjenek az ögróftól 500—600 hold földet haszonbérbe. A szerencsétlen félrevezettek aztán a lehető legrosszabb utat választották, mert nem közvetlenül az ögrófhöz, hanem a belügyminiszterhez terjesztették fel kérésüket, hogy: az hasson az ögrófra az érdekükben. Szóval: a legjobb úton vagyunk, hogy a megyebeli községekben anarchikus állapotok következzenek be a népbolondítók jóvoltából, kikben az egygyűly falusi lakosság túlnyomó része, megfoghatatlan módon, a szabaditóját látja és dehogy veszi észre, hogy tulajdonképpen ez a szabadító a megrontója.

Egyenlő mértékkel. Akár csak egy mértékhiitelesítő hivatal, olyan sűrűn hangoztatja a Szentesi Lap: az elvet: „egyenlő mértékkel mérjünk mindenkinék.”

A lap tiszteletreméltó (?) szerkesztője, amely soha egy tollvonást sem tesz önszól és érdeke nélkül, szükségét látja, minél gyakrabban prédikálni azt az egyenlő mérték elvét, amelyet soha és semmiben nem respektált.

Igy most is, hogy a főispán Szentes város két aljegyzőjét fegyelmi vizsgálat alá vonta és állásától felfüggesztette, előáll a nevezett tiszt (?) újság, hogy az egyenlő mérték elvét hangoztatva, követelje, miszerint Tasnády Antal dr. polgármester ellen is indítsák fegyelmi vizsgálat, mert — ugymond — az alantasabb tisztviselőért a főnök vonandó felelősségre, aminthogy Balogh János is a Döme ügyét vonatott felelősségre, holott Döme az azon évi számadásai, melyekben Balogh polgármestersége alatt sikkasztott, már a vármegye által is fölvizsgáltattak és jóváhagyattak.

A felelősség elve igen helyesen van felállítva, de a tétel annál helytelenebbül alkalmazva.

E tekintetben fel is világosíthatjuk az igen tiszteletreméltó (?) újságot, a nélkül, hogy a vármegye új főjegyzőjét kelljen nyilatkozatra provokálnia.

Mert úgy áll a dolog, hogy Tasnády Antal dr. polgármesterségét semmiben sem lehet összehasonlítani a Balogh Jánoséval.

Utóbbi jölehet igen sikeresen adta az előelő nagy urat, kellő szinpadit apolombal lépett fel mindenütt, ahol kellett; de annál lazábban vette hivatalos ellenőrző és felügyelő tiszte lelkismeretes teljesítését.

Tasnády Antal dr. más ívását férfi. Nem nagyozol, nem ismeri a hányivetiséget, egyszerű szokásaiban de szigorú kötelességérzet el benne és híven is betölti ellenőrző tisztét.

Bizonyság erre az, hogy már hónapok óta újabb meg újabb vizsgálatot rendelt el és tart a most felfüggesztett Szakál Mihály aljegyző ellen. Az pedig bizonyára nem az ő hibája, hogy időközben a főispán is vizsgálatot tartott, akkor a Szakál ellen megindított vizsgálatokról tudomást szerzett és az illető aljegyzőt hivatalától is felfüggesztette.

Tasnády Antal dr. polgármester tehát teljesíti ellenőrző tisztét, amit Balogh nem cselekedett soha.

De valótlán az is, hogy a főispán Baloghot erőszakkal hajszolta bele — pusztán hogy üldözhesse — a fegyelmi eljárásba.

A vizsgálat Balogh ellen már Szilinszky főispánja előtt megkezdett. A főispán érdeme az, hogy ez a régi mérges fegyelmű ügy, annyi mással együtt, alatta és általa nyer végbefejezést.

Ujdonságok.

Szentes, 1892. július 7.

— **Személyi hír.** Pallavicini Sándor ögróf a héten át mindentí uradalomban időzve, a f. hó 5-én délután városunkba érkezett, hogy látogatást tegyen Szilinszky Mihály főispánnál. A nemes ögróf csaknem 3 óra hosszat időzött a főispánnal és igen melegen érdeklődik a nép java és a vármegyei közügyek iránt.

— **Városi közgyűlés.** Szentes város képviselőtestülete rendkívüli közgyűlést tart ma d. e. 9 órakor a tul a kurcai teremben. A gyűlés egyetlen tárgya: a felfüggesztés folytán időlegesen üresedésben levő aljegyzői állásoknak helyettesítés útján való időleges betöltése.

— **Vasútügy.** A szentes-vásárhelyi vasút ügye végre közvetlenül a megvalósulás stádiumába jutott: a képviselőház ugyanis, a f. hó 5-én tartott gyűlésében becéklyezte a vasút engedélyokmányát, amivel most már minden akadály elgördült az építés útjából. Érdekes tudni, hogy vármegyénk szeretve tisztelt (?) képviselői, Sima Ferenc és Balogh János, akik olyan melegen a szívükön hordják a helyi érdekeket, az országház e gyűlésén a távollétükkel tündökölték; és még jó hogy így történt, mert veszekedett nagy jóakarattól — ha ott vannak — az is kitéltet volna, hogy a vasút törvénybe cikkelezése ellen szólaltat volna fel.

— **Közigazgatási bizottság.** Varmegyénk közigazgatási bizottsága a f. hó 16-án, délelőtt 9 órakor; tartja e havi rendes gyűlését a vármegyei ház kistermében.

— **Tanárválasztás.** A főgimnáziumunknál rendszerezendő 11-ik tanári állást — matematikai és fizikai tanszékre — a f. hó 4-én tartott gyűlésén töltötte be a gimnáziumi bizottság, titkos szavazás útján megejtett választással. Hatan pályáztak ezen állásra: Vidor Salamon, Kirschkopf András, Perényi Vilmos, Pallagi Gyula, Potomcsik Ignác és Haibsch Béla. A pályázók közt a tankerületi főigazgató mint kitünő tanerőt ajánlotta Pallagi Gyula fiatal tanárt, aki a választás előtt személyesen is járt városunkban, hogy magát több helyen bemutassa. És csak örülnünk lehet, hogy a bizottság egyhangulag őt választotta meg tanárnak, mert benne — úgy bizonyítványai, valamint a tankerületi főigazgató meleg ajánlata után ítélve, főgimnáziumunk mindenesetre kitünő tanerőt nyer.

— **Mi a szava hozzá?** Ilyen című ujdonságban tér ki Sima Ferenc azon nyílt panasz elől, amelyet ellene Hevesi István és Gémés József szegvári lakosok lapunk f. évi 55-ik számában emeltek, a társlati gátak lucerna-kaszálójának szabálytalan elárverezése tárgyában. Abból a hozzá szólásból pedig csak azt látjuk, hogy ennek a licitációnak se hogy sincs rendén a szénája. Mert a panaszosok nem azt állítják, hogy az a híres licitációnem Balogh János orsz. képviselő, Szederv János választmányi tag, Schneider József, Komáromi Lajos társ. mérnök és Széll Imre társ. pénztárnok közben jöttével és hozzájárulásával hajtatott vegre; azt sem állítják, hogy a gátak mentén velelőnt kint levő gázdák egyike másika nem vett részt a szénalicitáción illeten rendezésében; sőt még az ellen sincsen kifogásuk, hogy Sima Ferenc a maga jogos tulajdonát drágábban adja el, mint amennyirel maga vette. Hanem igenis állítják és felpanaszolják, hogy az árverés nem a meghirdetett idő-

